

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Психології
Семестр	8
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	к.психол.н., доц. Іванюта Ольга Володимирівна
Контактна інформація	olgapractice@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна «Основи патопсихології» буде корисна майбутнім психологам, які прагнуть опанувати основами патопсихології як науки про психічні хвороби, а саме: виникнення, прояв та закономірності перебігу психічних захворювань дасть можливість психологам оволодіти техніками та методами їх профілактики та організації допомоги психічно хворим. Основними перевагами дисципліни є теоретична спрямованість. При викладанні дисципліни наводяться приклади патологій людей різного віку, застосовуються ситуаційні завдання, кейси, консультативні техніки, презентації, методики психодіагностики тощо.
Мета та цілі	Формування у студентів цілісного уявлення про основні форми порушення психічної діяльності, створення теоретичної основи для осмислення випадків патології, які зустрічаються на практиці, формування методологічного вантажу для аналізу змінених тривалістю хвороби психічних функцій і становлення первісних практичних навичок користування психопатологічним інструментарієм. Знання, здобуті при вивченні курсу є підґрунтям для подальшої поглибленої фахової спеціалізації практичних психологів.
Результати навчання	Ознайомлення з основними принципами в межах психопатологічного та патопсихологічного підходів до вивчення відхилень психічної діяльності, розуміння психічних патологій. Розвиток професійного мислення майбутнього психолога; використання отриманих знань для подальшого саморозвитку.

Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми	Розвиток «гнучких навичок» - soft skills: навичок комунікації, здатність брати на себе відповідальність і працювати із запитом клієнта, емпатії, толерантності, безоцінкового сприйняття, розуміння важливості зворотного зв'язку / допомоги від колег, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Клінічна психологія».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема практичних занять	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Вступ у патопсихологію. Загальні положення патопсихології як науки	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, запитання та завдання для самоконтролю, психологічне есе: «Норма – патологія: полюси континууму людського буття»
Тема 2. Історія розвитку поглядів на патопсихологію та її лікування. Історія розвитку патопсихології	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, запитання та завдання для самоконтролю
Тема 3. Порушення пам'яті. Розлади інтелекту	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, запитання та завдання для самоконтролю, опрацювання методик, що спрямовані на

		дослідження пам'яті та методик, спрямованих на дослідження інтелекту. Розв'язування задач
Тема Порушення відчуття, сприймання, уваги	4. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, підготовка тестів, запитання та завдання для самоконтролю, пошук та опрацювання методик, спрямованих на дослідження концентрації уваги, методик, спрямованих на дослідження стійкості уваги і динаміки працездатності, методик, спрямованих на дослідження вибіркості уваги; презентації на теми: «Агнозії», «Псевдоагнозії при деменції», «Галюцинації». Розв'язування задач
Тема Порушення мислення мовлення	5. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, вимоги до підбору методичного інструментарію для обстеження дитини із порушеннями мислення; вимоги до підбору методичного інструментарію для обстеження дитини із порушеннями мовлення. Розв'язування задач
Тема Порушення емоційної сфери	6. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, запитання та завдання для самоконтролю,

		<p>дослідження емоційних порушень за методиками:</p> <ul style="list-style-type: none"> – опитувальник САН; – «Шкала самооцінки» Ч. Д. Спілбергера; – «Особистісна шкала проявів тривоги» У. Тейлора; <p>презентації на тему (на вибір здобувача):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аномалія, як прояв порушення емоційної сфери. 2. Порушення настрою, як вид емоційного порушення. 3. Фактори, що призводять до порушення емоційної поведінки. <p>Розв'язування задач</p>
Тема 7. Вольові порушення	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, запитання та завдання для самоконтролю.</p> <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розлади, викликані використанням психоактивних речовин: <ul style="list-style-type: none"> а) депресанти (алкоголь, седативно–снотворні лікарські засоби, опіати); б) стимулятори (кокаїн, амфетаміни); в) галюциногени, каннабіс (конопля) і комбінації психоактивних речовин; г) пояснення причин розладів, викликаних використанням психоактивних речовин; д) методи лікування розладів, викликаних використанням психоактивних речовин
Тема Розлади свідомості	8. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного

		<p>словника, вивчення глосарію, запитання та завдання для самоконтролю.</p> <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація розладів свідомості. 2. Деперсоналізація. 3. Пароксизмальні потьмарення свідомості. 4. Сутінковий стан (затьмарення) свідомості. 5. Сомнамбулізм у дитячому і підлітковому віці. 6. Псевдодеменція.
<p>Тема Розлади особистості</p>	<p>9. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, запитання та завдання для самоконтролю, діагностика мотивації поведінки і діяльності особистості за допомогою методик: «Мотив прагнення до успіху»; «Мотив уникання невдачі (МагометЕмінов)»; шкала оцінки мотивації схвалення (Д. Крауна, Д. Мароуз). Психологічне есе: «Девіантна поведінка – яка вона?» Розв'язування задач</p>
<p>Тема Предмет завдання дитячої патопсихології</p>	<p>10. і Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, вивчення глосарію, запитання та завдання для самоконтролю.</p> <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Акцентуації та психопатії. 2. Патопсихологічне обстеження дітей. 3. Дослідження психічних

процесів у дітей шкільного віку
Етапи клінічного інтерв'ю.
Запитання психолога на кожному етапі:
моделювання патопсихологічного інтерв'ю з клієнтом .
Розв'язування задач

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Список використаної та рекомендованої літератури

Основна

1. Бержере Ж., Бекаш А. Патопсихология. Психоаналитический подход. Теория и клиника. Учебное пособие. – М. : Аспект Пресса, 2008. – 397с.
2. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб. : Речь, 2010. – 416 с.
3. Блейхер В.М., Крук И.В., Боков С.Н. Практическая патопсихология – М. : МПСИ Модэк. – 2011 – 624 с.
4. Бухановский А.О. Общая психопатология / А.О. Бухановский, Ю.А. Кутявин, М.Е. Литвак. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2003. – 413 с.
5. Вольф М. Патопсихология и ее методы / М. Вольф. – СПб. : Питер, 2004.
6. Ганнушкин П.Б. Клиника психопатий: их статика, динамика, систематика. Н.Новгород : Изд-во НГМА, 2000. – 124 с.
7. Демьянов Ю.Г. Диагностика психических нарушений: [Практикум] / Ю.Г. Демьянов. – СПб. : Сфера, 2004.
8. Депрессивные расстройства при соматических заболеваниях. Образовательная программа по депрессивным расстройствам ВПА//ПТД. Модуль 2 / под ред. Н.А. Корнетова. – К. : Сфера, 2002. – 69 с
9. Жмуров В.А. Психопатология / В.А. Жмуров. – М. : Медицинская книга; Нижний Новгород : НГМА, 2002.
10. Жмуров В.А. Психопатология. – М. : Медицинская книга, 2012. – 668 с.
11. Зейгарник Б.В. Патопсихология: учеб. пособие для вузов. – М. : Академия, 2011. – 208с.
12. Исаев Д.Н. Психопатология детского возраста. – СПб., 2001.
13. Карвасарский Б.Д. Клиническая психология (Учебник). СПб. : Питер, 2004.
14. Клиническая патопсихология: руководство для врачей и клинических психологов / В. М. Блейхер, И. В. Крук, С. Н. Боков. – 2-е издание, исправленное и дополненное. – Москва : Московский психолого-социальный институт; Воронеж : НПО 'МОДЭК', 2006. – 624 с.
15. Клиническая психология : учебник для студентов высш. учеб. заведений, обуч. по направлению и специальностям психологии / МГППУ. фак. психологического консультирования; ред. А. Б. Холмогорова. – М. : Академия, Т. 2: Частная патопсихология. – 2012. – 432 с.
16. Клиническая психология и психотерапия: научное издание/ ред.: М. Перре, У. Бауманн. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2012. – 944 с.
17. Клиническая психология: учебник для студентов мед. вузов и фак. клин. психологии / ред. Б. Д. Карвасарский. – 5-е изд., доп. – СПб. [и др.] : Питер, 2014. - 896

18. Клиническая психология: учебник/ Е. А. Орлова, Н. Т. Колесник; ред. Г. И. Ефремова. – М. : Юрайт, 2011. – 363 с
19. Максименко С. Д. Медична психологія / Максименко С. Д.; за ред. С. Д. Максименка. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 520 с.
20. Максимова Н.Ю. Милютин Е.Л. Курс лекцій по патопсихології. – Ростов на Дону, 2000. – 576 с
21. Международная классификация болезней (10-й пересмотр). Классификация психических и поведенческих расстройств, Санкт-Петербург, 1994.
22. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики / Мельник А. П. – Луцьк : Іванюк В.П., 2013. – 68 с.
23. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. – М. : Медпресс, 2012 – 592 с.
24. Михайлов Б.М. Соматоформные расстройства: клиника, диагностика, принципы терапии / Б.М. Михайлов, Е.И. Кудинова // Архів психіатрії. – 2010. Т.1. вип. 3. – С. 8 – 13.
25. Напреенко О.К. Депресії та тривога в загально медичній практиці (соціальні, діагностичні та лікувально-профілактичні аспекти) // Вісник психіатрії та психофармакотерапії. - № 1. – 2002. – С. 7 – 12
26. Носачев Г.Н. Семиотика психических заболеваний: (Общая психопатология): [Учебное пособие] / Г.Н Носачев, В.С. Баранов; [4-е изд., испр. и перераб.]. – Самара: Самар. мед. ин-т «Ревиз», 2006.
27. Общая патопсихология: учебник в 4 томах Том 1 / А.Б. Холмогорова. – Москва : Академия, 2010. – 464 с.
28. Основы патопсихологии: учебно-методическое пособие [Электронный ресурс] / сост. К.С. Орлова Е.А. Козьяков Р.В, Козьякова Н.С. Патопсихология. Учебник для вузов. – М, 2011. – 257 с.
29. Патопсихология : психоаналитический подход : теория и клиника / Ред. Ж. Бержере. – Москва : Аспект Пресс, 2008.
30. Патопсихология : учебное пособие : для студентов высших учебных заведений / Б. В. Зейгарник. – 5-е издание, стереотипное. – Москва : Академия, 2007. – 208 с.
31. Патопсихология: теория и практика / И.Ю. Левченко. – 2-е изд., стер. – Москва : Академия, 2004.
32. Психиатрическая клиника: [Учебное пособие для студентов и врачей-интернов] / [под. ред. профессора В.П. Самохвалова]. – Симферополь, 2003.
33. Психопатии и акцентуации характера у подростков. Патохарактерологический диагностический опросник для подростков (ПДО) / А. Е. Личко. – Санкт-Петербург : Речь, 2009. – 256 с.
34. Психосоматическая медицина. Руководство для врачей: [под ред. П.И. Сидорова]. – М. : МЕДпресс-информ. – 2006. – С. 568
35. Смулевич А.Б. Психопатология личности и коморбидных расстройств: учеб. пособие . – М. : МЕДпресс-информ, 2009. – 208 с.
36. Справочник по психологии и психиатрии детского и подросткового возраста / Ред. С.Ю. Циркин. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 752 с.
37. Табачников С.І. Актуальні проблеми психічного здоров'я населення України // Міжнародний психіатричний журнал. – 2007. – Т1. – №1. – С. 5.
38. Фрейд А. Психология «Я» и защитные механизмы. – М. : Педагогика-Пресс, 2016. – 160 с.
39. Хобзей М.К. Соціально-орієнтована психіатрична допомога в Україні: проблеми та рішення / М.К Хобзей, П.В. Волошин, Н.О. Марута // Український вісник психоневрології. – 2010. – Т.18, вип. 3. – С. 10 – 14.
40. Чагарна С. Є. Патопсихологія : методичні рекомендації до самостійної та

індивідуальної роботи студентів / Чагарна Світлана Євгеніївна. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 44 с.

41. Ясперс К. Общая психопатология. – М. : Практика, 1997.- 1056 с.

Додаткова

1. Антропов Ю. Ф. Психиатрия детско-подросткового возраста. Общая психопатология / Антропов Ю. Ф. – Ч. 1.– М. : ДеЛипринт, 2010. – 416 с.
2. Антропов Ю.Ф., Шевченко Ю.С. Психосоматические расстройства и патологические привычные действия у детей и подростков. – 2-е изд., испр. – М. : Издательство Института Психотерапии, Издательство НГМА, 2000. – 320 с.
3. Батаршев А.В. Психодиагностика пограничных расстройств личности и поведения / А.В. Батаршев. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2004.
4. Коваленко І.В. Психосоматичні розлади: діагностика та лікування / І.В. Коваленко. – Вінниця : Консоль, 2005. – 32 с.
5. Психопатология детского возраста : хрестоматия / Ред. А.Ю. Егоров. – Москва-Санкт-Петербург : Дидактика Плюс: Институт общегуманитарных исследований, 2002. – 368 с.
6. Психопатология познавательной деятельности : нарушения ощущений, восприятия, памяти, мышления, внимания : учебное пособие / и др. ; Автор Л.М. Барденштейн, В.А. Молодецких, А.С. Курашов. – Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2009
7. Психопатология развития детского и подросткового возраста / Чарлз Венар, Патрисия Кериг. – Санкт-Петербург : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 670 с.
8. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. 1.]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург : Деловая книга, 2000. – 416 с.
9. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике : практическое руководство / С.Я. Рубинштейн. – Москва : Апрель Пресс : Психотерапия, 2007. – 224 с.
10. Юзвишина О.В. Клінічні рекомендації для лікарів загальної практики щодо лікування супутніх депресій, тривожних станів і серцево-судинних захворювань: навчально-методичний посібник / О.В. Юзвишина. – Хмельницький, 2007. – 28 с.
11. Яньшин П. В. Практикум по клинической психологии. Методы исследования личности. – СПб.: Питер, 2004. – 336 с.

Інтернет джерела

1. Александер Ф. Психосоматическая медицина. – М., 2009 http://www.goldbiblioteca.ru/online_psihologiya/online_psistr4/301.php
2. Карташова. – Электрон. дан. – Красноярск: Сиб. федер. ун-т, 2012. http://ipps.sfu-kras.ru/sites/ipps.institute.sfu-kras.ru/files/publications/osnovy_patopsihologii.pdf
3. Левченко И.Ю. Патопсихология: Теория и практика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2010. – 232 с.– [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://pedlib.ru/Books/6/0428/6_0428-1.shtml.
4. Снежневский А.В. Лекции по общей психопатологии – <http://www.koob.ru>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять

	проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1	30
Змістовий модуль 2	30
Підсумковий контроль – екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни